

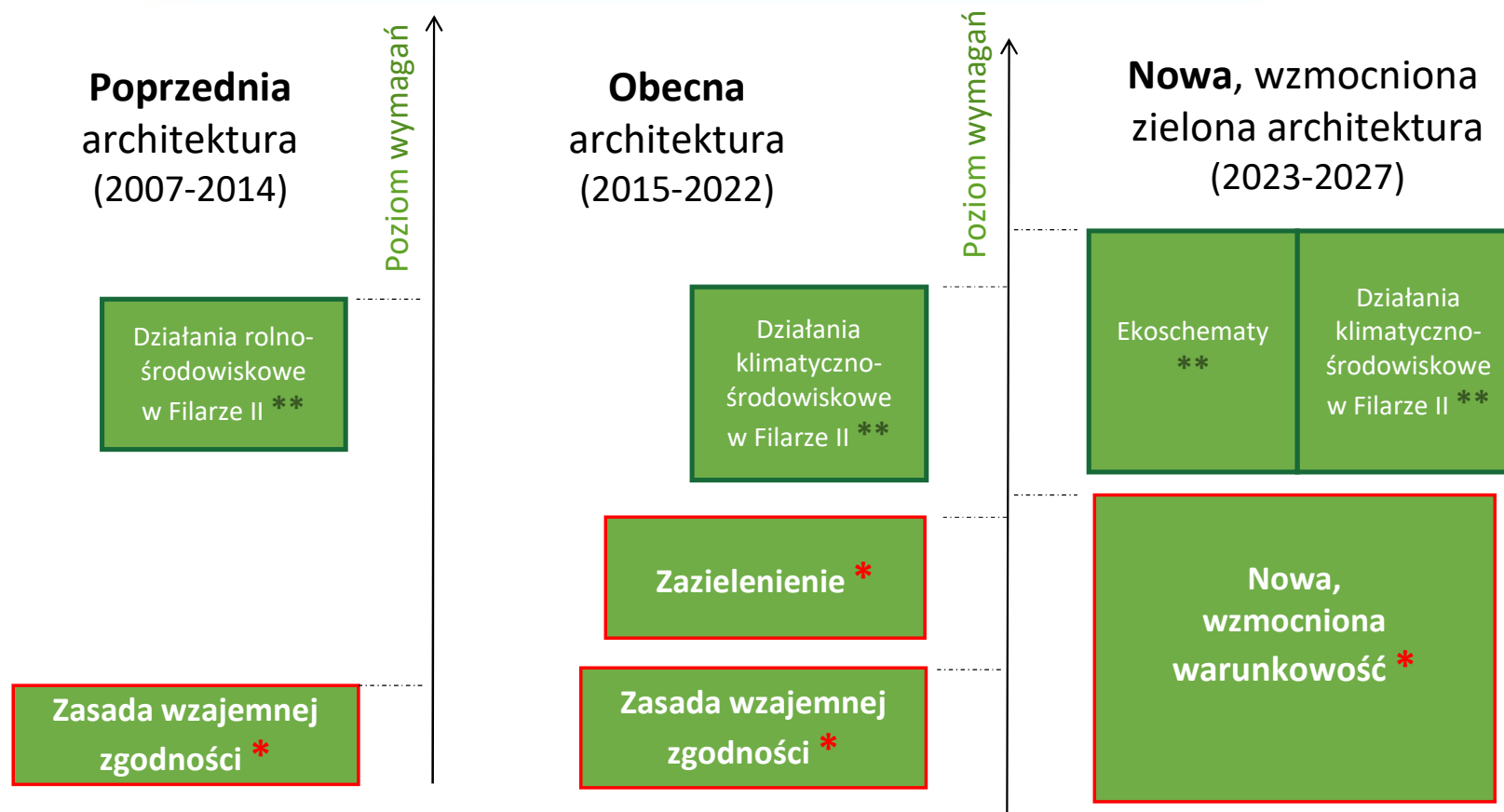
Ekoschematy obszarowe

– płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska

Departament Płatności Bezpośrednich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, marzec 2023 r.

Schemat Zielonej Architektury WPR

* Obowiązkowe dla rolników ** Dobrowolne dla rolników

Ekoschematy – nowy, prośrodowiskowy element płatności bezpośrednich

OBOWIĄZKOWY dla państwa członkowskiego

ale

DOBROWOLNY dla rolników

- ✓ Budżet: min. 25% kwoty PB/rok
Ekoschematy obszarowe razem na 5 lat – 2 956,72 mln euro, średniorocznie – 591,34 mln euro
- ✓ Płatne, roczne praktyki, dostosowane do warunków i potrzeb krajowych, ale poddane ocenie KE pod kątem realizacji celów nowej WPR (cel 4, 5, 6, 9)
- ✓ Realizują cele środowiskowe i klimatyczne WPR - ochrona zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej w produkcji rolnej, ale
- ✓ Promują praktyki, które przekładają się na dochody rolnicze poprzez zwiększenie żyzności gleby, odporności upraw na suszę, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów
- ✓ Wyzwaniem było pogodzenie kilku celów: **(i)** osiągnięcie realnego efektu środowiskowego (*no backsliding*) bez ograniczania produktywności sektora, **(ii)** możliwość realizacji przez jak największą liczbę rolników
- ✓ Płatności są przyznawane (podobnie, jak obecnie w DRŚK, RE) za realizację wymogów, wykraczających ponad warunkowość, odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin i inne wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego i unijnego.

Ekoschematy – nowy, prośrodowiskowy element płatności bezpośrednich

- ✓ Efekt: **szeroki wachlarz praktyk** uwzględniających różnorodność polskiego rolnictwa pod względem agrotechnicznym, technologicznym, struktury gospodarstw, typu produkcji (roślinna, zwierzęca), wielkości gospodarstwa:
 1. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (objęty systemem punktowym):
 - w ramach tego ekoschematu do wyboru 8 praktyk
 2. Obszary z roślinami miododajnymi
 3. Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin
 4. Biologiczna ochrona upraw
 5. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych (TUZ)

- ✓ Ekoschematy są **pozornie złożone**, ale w praktyce istnieje możliwość wyboru najlepszej opcji dla danego gospodarstwa

Ekoschematy – nowy, prośrodowiskowy element płatności bezpośrednich

Do polskiego porządku prawnego wdrożone poprzez:

- ✓ Ustawę z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 – wprowadzono pojęcie płatności w ramach ekoschematów (Dz. U. poz. 412)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. poz. 493)

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (1)

1. Ekoschemat: Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Sekwestracja CO₂ przyczynia się do ochrony gleby i środowiska. **Zdrowe gleby** wpływają na jakość plonów, co z kolei przynosi rezultat w postaci dochodów i obniżenia kosztów.

Wyższe poziomy **materii organicznej** w glebie, to: (i) ulepszona **struktura gleby**, (ii) **większa odporność na zmienność pogody, susze i powodzie** (większa pojemność wodna i retencja wody), (iii) większa zdolność do zatrzymywania **składników odżywczych**, co ogranicza ich straty poprzez sptyw z pól uprawnych (efekt środowiskowy i ekonomiczny).

System punktowy - poszczególnym ośmiu praktykom przypisano odpowiednią liczbę punktów.
1 pkt = 22,47 EUR* (≈100 zł)

Punkty są oparte na wyliczonych stawkach płatności stanowiących rekompensatę dodatkowych poniesionych kosztów i utraconych dochodów w wyniku realizacji danej praktyki

*Stawki płatności określone w EUR przeliczane na zł wg kursu PLN/EUR ustalonego na ostatni dzień roboczy września danego roku

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (2)

Ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi - warunek wejścia: uzyskanie **minimalnej liczby punktów**, która stanowi równowartość punktów, które rolnik otrzymałby w sytuacji realizacji na co najmniej 25 % powierzchni UR najwyżej punktowanej praktyki (5pkt/ha).

Przykład. Próg wejścia

- Gospodarstwo o powierzchni 10 ha UR
 - musi uzyskać minimalną liczbę punktów **12,5 pkt**
 $25\% * 10 \text{ ha} = 2,5 \text{ ha} \Rightarrow 2,5 \text{ ha} * 5 \text{ pkt/ha} = 12,5 \text{ pkt}$
- Gospodarstwo o powierzchni 100 ha
 - minimalna liczba punktów do realizacji – **125 pkt**
 $25\% * 100 \text{ ha} = 25 \text{ ha} \Rightarrow 25 \text{ ha} * 5 \text{ pkt/ha} = 125 \text{ pkt, itd.}$

Realizację tej min. liczby punktów rolnik może osiągnąć poprzez dowolną liczbę praktyk. Oznacza to, że w zależności od tego, jakie praktyki wybierze i jak wysoko będą one punktowane to na takiej powierzchni będzie realizował ekoschemat.

Ekoschemat objęty systemem punktowym

Rolnictwo węglowe (3)

Praktyki:

1. Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt - 5 pkt

Celem jest ochrona bioróżnorodności poprzez właściwe gospodarowanie na TUZ o niskiej wartości produkcyjnej.

- ✓ obsada zwierząt trawożernych*:
 - posiadanych przez rolnika lub współmałżonka
 - zarejestrowanych w bazie IRZ
 - w wysokości co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ – dot. wszystkich TUZ w gospodarstwie
 - w okresie wegetacyjnym roślin (01.04-30.09);
- ✓ zakaz zaorania TUZ w okresie realizacji ekoschematu;
- ✓ płatność do TUZ poza obszarami Natura 2000, chyba że na dzień składania wniosku TUZ był poza obszarem Natura 2000, a w trakcie realizacji TUZ został włączony do obszaru Natura 2000.

() do wyliczenia obsady będą uwzględniane współczynniki DJP dla zwierząt: konie, bydło, bawoły domowe, kozy, owce, gęsi, muły, osły, alpaki, lamy, jelenie szlachetne, daniele*

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (4)

2. Międzyplony ozime/Wsiewki śródplonowe - 5 pkt

Celem jest poprawa stanu gleb poprzez zwiększanie zawartości substancji organicznej i ochrona gleb przed erozją

MIĘDZYPLONY:

- ✓ po plonie głównym lub po ugorowaniu;
- ✓ nie są uprawą w plonie głównym w kolejnym roku;
- ✓ stanowią mieszankę utworzoną z co najmniej 2 gatunków roślin z grup (zboża, oleiste, pastewne, bobowate drobnonasienne, bobowate grubonasienne, miododajne, ALE z wyłączeniem mieszanki złożonej wyłącznie z gatunków zbóż);
- ✓ wysiane w terminie od 1 lipca do 1 października i utrzymane do 15 lutego następnego roku - dopuszcza się mulczowanie, jednak nie wcześniej niż po 15 listopada;
- ✓ zakaz stosowania środków ochrony roślin, w tym zapraw nasion – od dnia wysiewu do 15 lutego.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (5)

WSIEWKI ŚRÓDPLONOWE:

- ✓ roślin bobowatych drobnonasiennych lub mieszanka z udziałem roślin bobowatych drobnonasiennych;
- ✓ wsiewane w uprawę w plonie głównym;
- ✓ obowiązek przesłania do ARiMR oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym w terminie 7 dni od dnia zbioru tej uprawy;
- ✓ utrzymane co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodniu od dnia zbioru uprawy w plonie głównym w roku składania wniosku o przyznanie płatności;
- ✓ zakaz stosowania środków ochrony roślin – w ww. okresie.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (6)

3. Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia:

Celem jest właściwe zarządzanie nawożeniem dostosowanym do zasobności gleb i potrzeb roślin z wykorzystaniem analizy gleb i systemów wspomaganie decyzji w zakresie nawożenia, przyczyni się też do zmniejszenia zużycia nawozów

a) wariant podstawowy (bez wapnowania) - **1 pkt**

lub

b) wariant rozszerzony o wapnowanie - **3 pkt**

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (7)

Wariant podstawowy (bez wapnowania):

- ✓ dotyczy wszystkich GO i TUZ z wyłączeniem powierzchni, do której rolnik ubiega się o płatności w ramach IP lub pierwszej/kolejnej w ramach wariantu Wieloletnie pasy kwietne w ramach DRŚK PS WPR
- ✓ Plan nawozowy:
 - określa dawki składników pokarmowych (N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania)
 - opracowany przy użyciu narzędzia INTER-NAW lub innego narzędzia służącego opracowaniu planu nawozowego
 - sporządzony w oparciu o bilans azotu i chemiczną analizę gleby (P, K i Mg oraz pH) wykonaną w oparciu o próbki gleby w laboratorium wykonującym badania agrochemiczne gleb – analiza gleby jest ważna 4 lata
 - opracowany najpóźniej w terminie 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności lub do 30 września danego roku (w przypadku upraw ozimych);
- ✓ obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (8)

Wariant z wapnowaniem:

- ✓ te same wymogi, jak w wariacie podstawowym oraz
- ✓ posiadanie imiennego dokumentu potwierdzającego zakup nawozu wapniowego, w którym wskazano jego ilość;
- ✓ zastosowanie wapnowania na powierzchni gruntów w gospodarstwie o pH niższym lub równym 5,5;
- ✓ wsparcie przyznawane do działki rolnej raz na 4 lata o ile w terminie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie płatności rolnik nie otrzymał z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej decyzji w sprawie przyznania dofinansowania na zakup nawozu wapniowego;
- ✓ obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych zawierającego informację o zastosowaniu wapnowania.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (9)

4. Wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godzin od aplikacji - 2 pkt

Celem praktyki jest ograniczenie emisji amoniaku do atmosfery

- ✓ Przyoranie jest równoważne z wymieszaniem obornika

5. Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrygowo na GO i TUZ - 3 pkt

Celem jest ograniczenie emisji amoniaku do atmosfery

Potwierdzeniem realizacji tych praktyk jest tzw. zdjęcie geotagowane wykonane przy wykorzystaniu aplikacji udostępnionej przez ARiMR w terminie:

- ✓ 14 dni od dnia realizacji praktyki (jeżeli była wykonana po dniu złożenia wniosku) – nie później niż do 7 listopada lub
- ✓ 14 dni od dnia złożenia wniosku (jeżeli była wykonana przed złożeniem wniosku lub przed dniem 15 marca)

Brak możliwości wykonania zdjęcia w 2023 r. = obowiązek przekazania do ARiMR oświadczenia (we wskazanych wyżej terminach) + obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku nabywania nawozów = konieczność posiadania dokumentu nabycia.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (10)

6. Zróżnicowana struktura upraw - 3 pkt

Celem jest zwiększenie materii organicznej, ograniczenie monokultur, różnicowanie upraw co wpływa na ich odporność

Uprawa co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych w gospodarstwie, przy czym:

- ✓ udział głównej uprawy w strukturze zasiewów nie przekracza 65% i udział najmniejszej (trzeciej i kolejnej*) uprawy, nie może być mniejszy niż 10%;
- ✓ co najmniej 20% w strukturze zasiewów stanowią uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (m.in. bobowate) oraz
- ✓ udział łącznie zbóż ~~irzepaku*~~ w strukturze zasiewów nie przekracza 65%, oraz
- ✓ udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (m.in.: okopowe) nie przekracza 30%.

() propozycja zmiany – oczekuje na akceptację KE*

Grunty ugorowane, grunty zgłoszone do płatności do obszarów z roślinami miododajnymi oraz ogródki bioróżnorodności nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (11)

cd. **Zróżnicowana struktura upraw** – przykładowe uprawy określone w projekcie rozporządzenia

Min. 20% upraw mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej	Max. 65% zbóż	Max. 30% upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej
ciecierzyca pospolita	jęczmień	burak
fasola	owies	marchew
groch	pszenica	cykoria
łubin	pszenżyto	rzepa
seradela uprawna	żyto	salsefia
soja zwyczajna	mieszanka zbożowa	seler
mieszanka bobowatych na ziarno		ziemniak
mieszanka bobowatych na zielonkę		topinambur
wyka		kapusta rzepak – jary
koniczyna		dynia
nostrzyk		kapusta
mieszanka bobowatych drobnonasiennych		arbuz (kawon)
trawa lub inne pastewne rośliny zielne		czosnek
sparceta		melon
mieszanka bobowato-gorczykowa		oberżyna
mieszanka bobowato-słonecznikowa		ogórek
mieszanka bobowatych ze zbożami na nasiona		pomidor
mieszanka bobowatych ze zbożami na zielonkę		

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (12)

7. Uprozczone systemy uprawy - 4 pkt

Celem jest wsparcie konserwującej uprawy roli, której głównym celem jest zachowanie naturalnych zasobów przyrody przy równoczesnym osiągnięciu zadowalających plonów

- ✓ zabiegi uprawowe wykonywane są z odstępniem od uprawy płużnej w zespole uprawek późniwnych i przedsiwnych;
- ✓ po zbiorze uprawy pozostawia się na polu całość resztek późniwnych w formie mulczu;
- ✓ obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Praktyka nie obejmuje uprawy zerowej oraz gruntów z trawami.

Ekoschemat objęty systemem punktowym Rolnictwo węglowe (13)

8. Wymieszanie słomy z glebą - 2 pkt

Celem jest zwiększenie poziomu zawartości materii organicznej, jak i składników pokarmowych

- ✓ rozdrobnienie i przyoranie lub wymieszanie z glebą całej słomy po zbiorze plonu głównego;
- ✓ słoma: oznacza pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche źdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyzny i strączyzny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych, oleistych i bobowatych;
- ✓ obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Ekoschematy nieobjęte systemem punktowym (1)

1. Ekoschemat Obszary z roślinami miododajnymi

- ✓ polega na utworzeniu obszaru z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych (wskazanych w rozporządzeniu), z tym że mieszanka ta obejmuje co najmniej jeden gatunek roślin „nieprodukcyjnych”, a gatunki „produkcyjne” nie mogą dominować w mieszance;
- ✓ nie może to być ten sam obszar co do GAEC 8;
- ✓ zakaz:
 - prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) – nie dotyczy prowadzenia pasiek
 - stosowania nawozów i środków ochrony roślin- w terminie do dnia 31 sierpnia.

Szacowana stawka: ok. 269 EUR/ha

Wykaz nr 1

- 1) bodziszki (*Geranium spp.*);
- 2) chabry (*Centaurea spp.*);
- 3) czarnuszki (*Nigella spp.*);
- 4) cząber ogrodowy (*Satureja hortensis L.*);
- 5) czyściec prosty (*Stachys recta L.*);
- 6) dzielżan jesienny (*Helenium autumnale L.*);
- 7) kłosowce (*Agastache spp.*);
- 8) kocimiętka (*Nepeta spp.*);
- 9) kolendra siewna (*Coriandrum sativum L.*); (...)
- 36) żeleźniak pospolity (*Phlomis tuberosa L.*);
- 37) żmijowiec grecki (*Echium creticum S.S.*);
- 38) żywokost lekarski (*Symphytum officinale L.*).

Wykaz nr 2

- 1) facelia błękitna (*Phacelia tanacetifolia Benth.*);
- 2) gorczyca jasna (*Sinapis alba L.*);
- 3) gryka zwyczajna (*Fagopyrum esculentum Moench*);
- 4) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus L.*);
- 5) koniczyny (*Trifolium spp.*) z wyłączeniem koniczyny odstającej (*Trifolium patens Schreb.*);
- 6) lucerna (*Medicago spp.*);
- 7) nostryk biały (*Melilotus albus Med.*);
- 8) rzodkiew oleista (*Raphanus sativus var. oleiformis Pers.*);
- 9) słonecznik zwyczajny (*Helianthus annuus L.*);
- 10) sparceta piaszkowa (*Onobrychis arenaria (Kit.) DC.*);
- 11) sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia Scop.*);
- 12) wyka kosmata (*Vicia villosa Roth.*).

Ekoschematy nieobjęte systemem punktowym (2)

2. Ekoschemat Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin

- ✓ płatność zostanie przyznana do powierzchni:
 - upraw z których pochodzą produkty roślinne uprawiane zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin oraz
 - Tuz odpowiadającej powierzchni tych upraw, z wyłączeniem Tuz objętych GAEC 9.
- ✓ obowiązek utrzymania wszystkich Tuz w gospodarstwie.

Szacowana stawka ok. 292 EUR/ha

Ekoschematy nieobjęte systemem punktowym (3)

3. Ekoschemat Biologiczna ochrona upraw.

- ✓ zastosowanie zabiegu ochrony roślin z przy użyciu preparatów mikrobiologicznych zgodnie z etykietą danego środka i przekazanie do ARiMR do 31 sierpnia imiennego dowodu zakupu;
- ✓ zabieg chemicznym środkiem ochrony będzie dopuszczony tylko w ostateczności, gdy zastosowany zostanie zgodnie z wymaganiami wskazanymi w etykiecie co najmniej jeden zabieg ochronny przy użyciu środka, o którym mowa powyżej, a mimo to eliminacja agrofaga okazała się nieskuteczna;
- ✓ płatność przyznawana będzie do powierzchni UT, GO i drzew owocowych w systemie rolno-leśnym na TUZ;
- ✓ obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Szacowana stawka: ok. 90 EUR/ha

Ekoschematy nieobjęte systemem punktowym (4)

4. Ekoschemat Retencjonowanie wody na TUZ

- ✓ płatność do TUZ objętych płatnościami:
 - Rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi (praktyka Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt)
 - ekologicznymi PROW 2014-2022/PS WPR
 - rolno-środowiskowo-klimatycznymi PROW 2014-2022/PS WPR – cenne siedliska i gatunki na obszarze Natura 2000 lub poza tym obszarem z wyjątkiem wariantu dotyczącego Muraw
 - rolno-środowiskowo-klimatycznymi PS WPR w ramach interwencji - Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000;
- ✓ warunkiem uzyskania płatności w danym roku jest wystąpienie na TUZ zalania lub podtopienia, zdefiniowanego jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80%, w okresie między 1 maja a 30 września, przez okres co najmniej 12 następujących po sobie dni.

Szacowana stawka ok. 63 EUR/ha

Dziękuję za uwagę

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Materiał opracowany przez Departament Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

